

Om natuur die als zeer bijzonder beschouwd wordt te behouden, heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Voor 23 Limburgse gebieden worden in het kader hiervan momenteel beheerplannen opgesteld, waaronder 15 onder supervisie van de Provincie Limburg. Een van die vijftien is Abdij Lilbosch & voormalig klooster Maria Hoop, zomerresidentie(s) van de ingekorven vleermuis.

Lilbosch en Maria Hoop: kloosters als kraamkamer

Door Paul Seelen

Een keer per jaar gaan Henk Heijligers en Jan Buijs, als vrijwilligers van het Limburgs Natuurhistorisch Genootschap, de zolders van de 125 jaar oude abdij Lilbosch op om het aantal 'logees' te tellen. De laatste keer kwamen ze tot een aantal van circa 800. Een zeer opmerkelijk aantal.

"Het gaat goed met de kolonie ingekorvde vleermuizen in Lilbosch", vertelt een tevreden Henk Heiligers die in het dagelijks leven werkzaam is bij Stichting Limburgs Landschap. "Enkele jaren geleden bedroeg het aantal exemplaren hier immers nog maar enkele tientallen. Maar het gaat niet alleen in Lilbosch goed, ook in het voormalige klooster Maria Hoop, even verderop. Daar bestaat de populatie nu uit bijna 200 exemplaren."

De ingekorven of wimpervleermuis, een beestje van amper vijf centimeter grootte, is in Nederland zeer zeldzaam. Kraamkamers zijn er alleen nog in Lilbosch en Maria Hoop, beide bij Echt. Naar het waarom kan Heijligers slechts gissen: "In Lilbosch heeft het misschien te maken met de rust in en rond de abdij. En met het gegeven dat de kloosterlingen kleinschalige biodynamische landbouw bedrijven en slechts beperkt (dierlijke) mest gebruiken."

De ingekorven vleermuis (foto: Henk Heijligers)

In juni komen de beestjes (vrijwel alleen de vrouwtjes) vanuit hun overwinterings- en paringsadressen in de mergelgroeven in Zuid-Limburg naar Lilbosch en Maria Hoop om jongen te krijgen. Overdag houden ze zich, dicht tegen elkaar aan gekropen, verscholen, hangend aan de zoldering. Na het invallen van de schemering gaan ze op jacht naar spinnen, vliegen en muggen, nachtvlinders, rupsen en kevers. Jasja Dekker, projectleider van de Zoogdierenvereniging VZZ in Wageningen, heeft het jachtpatroon van de vleermuizen in Lilbosch onderzocht. Hij ontdekte dat de beestjes zich zelden meer dan tien kilometer van hun logeeradres begeven en dat ze het liefst jagen in oude stallen met koeien en in bossen. "De dieren vliegen daarbij zelden over open terrein. Ze zoeken de beschutting van de lanen op, die hier overal in de omgeving aanwezig zijn."

Het onderzoek van Dekker heeft een aantal nieuwe inzichten over de ingekorvde vleermuis opgeleverd. Want, het mag vreemd klinken, over de soort was tot voor niet zo lang geleden niet zo veel bekend. Dekker: "Batdetectoren die hun sonarsignalen opvangen en voor de mens hoorbaar maken, bestaan al enige tijd. Zenders waarmee je ze daadwerkelijk kunt bestuderen echter pas een jaar of vijf. In Lilbosch hebben we acht exemplaren met mistnetten gevangen. We hebben die dieren een kleine zender omgebonden, zodat we ze met een scanner hebben kunnen volgen."

De aantallen in Lilbosch en Maria Hoop zijn voldoende om van stabiele populaties te kunnen spreken. Toch houden de natuurbeschermers de vinger aan de pols. Heijligers: "Op dit moment gebruiken de paters van Lilbosch de zolders niet, maar dat kan natuurlijk veranderen."

Zou het niet goed zijn om nieuwe kolonies op andere plekken te stichten? De bever is immers ook op meerdere plekken in Nederland uitgezet? Dekker: "Bij sommige diersoorten is dat herintroduceren relatief eenvoudig. Je pakt ze ergens op, zet ze weer uit op een vergelijkbare locatie en ze redden zich wel. Voor de ingekorvde vleermuis geldt dat niet. Die moet zijn jachtgebied kennen. Anders is de kans groot dat 'ie het loodje legt. Daarom denk ik dat we beter kunnen koesteren wat we hebben. We moeten de lanen goed onderhouden. Ook kunnen we stimuleren dat boeren voor kleinschalige stallen kiezen waarin koeien ook tijdens de zomer verblijven. Verder is het belangrijk dat de omgeving rustig blijft."

Jasja Dekker en Henk Heijligers: "Lanen ideaal voor ingekorven vleermuis" (foto: Lé Giesen)

Met die rust zit het zeker in Lilbosch wel snor. De abdij is slechts een paar uur per dag geopend. De Cisterciënzers zien er op toe dat de rust wordt bewaard. Henk Heijligers merkte dat tijdens zijn laatste telling: "We hadden toestemming om naar de zolder te gaan. Maar voor de zekerheid vroeg een broeder toch even waarvoor ik precies kwam, prima toch!"

Bent u benieuwd naar de toekomst van de ingekorven vleermuis bij Abdij Lilbosch en voormalig klooster Maria Hoop? Kom dan naar de informatieavond over de Natura 2000 beheerplannen op 15 april in Zalencentrum De Velderie, Prins Bernhardstraat 1 in Roermond. Aanvang 19.30 uur. Kijk voor meer informatie op www.natura2000beheerplannen.nl.